

Butlletí 205

Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

20 d'octubre de 2022

En aquest butlletí

- **El concepte del mes:** La llibertat d'expressió: el concepte i l'amenaça
- **Coneix la Facultat:** Ja queda molt poc per a les eleccions de la Junta de la Facultat!
- **La veu de...** Racismo inmobiliario en España. ¿Realidad o suposición?
- **Espai de ressenyes:** Anuari de l'Institut d'Estudis del Treball (IET)
- **Notícies**

El curs acadèmic 2022/2023 queda inaugurat a la FCPS!

Obituari de Margaret Maruani

Taller sobre l'Ètica de la recerca

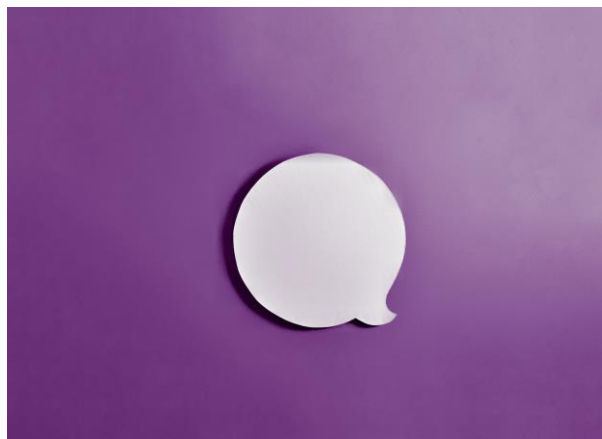
L'ètica de la cura en la recerca doctoral

Tenim un nou integrant a la nostra facultat: però no és de la nostra espècie!

La nova exposició a la UAB, "Les llengües no moren, les maten"

El concepte del mes

La llibertat d'expressió: el concepte i l'amenaça

La llibertat d'expressió, reconeguda com a dret fonamental per l'Article 20 de la Constitució Espanyola, no és un dret absolut, com que xoca amb altres drets com el de la intimitat, i té els seus límits quan suposa una incitació a l'odi o a la violència.

El dret a la llibertat d'expressió, reconeguda per la Constitució Espanyola de l'any 1978, ja va ser reconeguda per la Declaració dels Drets Humans de 1948, després de la Segona Guerra Mundial i davant la necessitat d'un document que reculli els drets fonamentals de les persones. Això no obstant, davant el fet que la llibertat d'expressió sovint topa amb altres drets, es fa difícil conèixer i comprendre on s'han de situar els límits.

La llibertat d'expressió té els seus orígens al liberalisme d'Anglaterra i Estats Units quan hi ha les primeres reivindicacions d'un mercat lliure d'idees. El segle XVII John Milton fa el seu discurs *Areopagítica*, en què demana al Parlament anglès l'abolició de la censura a la impremta.

Pel que fa a clàssics com l'utilitarista John Stuart Mill i la seva teoria sobre la llibertat de pensament i discussió, aquest des de 1823 escriu diversos articles en defensa de la lliure discussió i en contra de la persecució religiosa. En la seva obra més destacada, *On Liberty*, exposa com la llibertat d'expressió pot servir a la ciutadania com a escut en contra dels governants i per assolir la veritat. Aquest anhel va en línia de la cita de Thomas Jefferson, tercer president dels EUA, *founding father* dels Estats Units, principal redactor de la Declaració d'Independència del 1776: "Aquesta institució es basarà en la il·limitada llibertat de la ment humana. No tenim por de seguir la veritat, ens porti on ens porti, ni de tolerar l'error sempre que permetem que la raó el combati lliurement". En paral·lel, Oliver Wendell Holmes, realista americà que va ser jutge associat a les Corts Supremes del país, introduirà el concepte d'un "mercat lliure d'idees". En el cas dels EUA, la Constitució dels Estats Units fou aprovada el 15 de desembre del 1791 com una de les deu esmenes que constitueixen la Declaració de Drets. Prohibeix l'aprovació de cap llei que estableixi una religió o que impedeixi, minvi o infringeixi les llibertats de culte, d'expressió, de premsa, de reunió o el dret de petició. Va ser aprovada per 3/4 del congrés, hi ha estats que no la van aprovar. Però precisament es considera el primer cop que apareix aquest dret en un document oficial.

Com veiem, les bases perquè hi hagi una llibertat d'expressió estan aconseguïdes en els països democràtics i recollides en documents internacionals i regionals reconeguts arreu, però el

compliment d'aquest dret fonamental en xocar amb altres drets com el de la informació o el de la intimitat.

Avui en dia, amb l'avenç tecnològic Internet és un dels espais en què hi ha una gestió més difícil de la llibertat d'expressió, ja que es tracta d'un lloc obert per a tothom amb accés internet — existeixen barreres d'entrada que creen la bretxa digital —, no obstant això, considerar Internet com un espai obert i de lliure participació és utòpic. Així com en l'entorn físic es supervisa que no es vulneri cap dret bàsic, com el dret a l'honor o la intimitat, a Internet també es requereix, i es porta a terme a través de polítiques de moderació que al mateix temps censuren als usuaris, creant així una contradicció. A vegades, són els mateixos usuaris els que, davant un fet que consideren inacceptable, s'agrupen en massa i arriben a un acord comú per aplicar la política de la cancel·lació i silenciar la persona en qüestió que ha fet un comentari desafortunat a la xarxa.

A més, a Internet, davant la diversificació de fonts i comunicadors, han aparegut les anomenades *Fake News*, que impedeixen l'assoliment de la veritat que deia Stuart Mill. Per tant, el problema de la llibertat d'expressió es filtra també dins els mitjans de comunicació, que per a la ciutadania acostumen a ser una referència per informar-se de què ocorre al món. Molts periodistes són les primeres víctimes que pateix el sistema, ja que es veuen obligats a dir el que vol el mitjà pel qual treballa, i no pas a escriure segons les seves conviccions. És per això que molts comunicadors acostumen a ser autònoms i a treballar per al mitjà que els vulgui comprar la peça periodística, però aquesta condició sovint és molt precària, pel fet que no tenen un mitjà que els empari i els cobreixi les espatlles. D'aquí la necessitat d'adscriure's a institucions com el Col·legi de Periodistes de Catalunya, que vetlla pel compliment del codi deontològic del periodisme.

Per concloure, la llibertat d'expressió continuarà lligada a polèmiques i a incerteses respecte als seus límits arran del fet que no tot és blanc i negre, hi ha grisos intermedis i casos en què és molt complicat definir una frontera entre el que es pot dir i el que pot ofendre. L'objectiu és preservar la llibertat d'expressió en tots els camps, tant en la quotidianitat, a Internet o als mitjans de comunicació, respectant els drets fonamentals però essent fidels a la veritat.

Referències:

Barata, J. 2022. Libertad de expresión, regulación y moderación privada de contenidos. Teoría y derecho. <https://doi.org/10.36151/TD.2022.039>

Bisbal, M. 2005. La Libertad de expresión en el pensamiento liberal: John Stuart Mill y Oliver Wendell Holmes. Universitat de Lleida <http://hdl.handle.net/10459.1/63642>

Cardús, S. 2016. L'amenaça a la llibertat d'expressió. Ara, núm. 2127, p. 48. <https://ddd.uab.cat/record/181729?ln=ca>

Gemma Viñeta Castany

Becària de comunicació de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

Coneix la Facultat: Ja queda molt poc per a les eleccions de la Junta de la Facultat!

ELECCIONS DEL SECTOR C	
RENOVEM ALS 15 REPRESENTANTS DE L'ALUMNAT	
24 D'OCTUBRE	Presentació de candidatures
31 D'OCTUBRE	Proclamació definitiva de les candidatures
15 AL 17 DE NOVEMBRE	VOTACIÓ (electrònica)
18 DE NOVEMBRE	Proclamació provisional dels resultats de les eleccions
21 I 22 DE NOVEMBRE	Període de reclamació dels resultats provisionals
23 DE NOVEMBRE	Proclamació definitiva dels resultats per la Junta Electoral

El pròxim 15 de novembre s'inicia la votació de les candidatures dels nous alumnes juntaris de la Facultat per aquest curs 2022/2023. Amb motiu d'això, hem entrevistat a actuals juntaris que ja acaben el mandat: en Roc Grandia Mazcuñán, estudiant del grau de Ciència Política i Gestió Pública i representant del grup "Guanyem la Facultat" i la Xènia Lòpez, estudiant de Ciència Política i Gestió Pública i representant de "L'Assemblea d'Estudiants".

Entrevista al Roc Grandia Mazcuñán

1. Primer de tot, com vas decidir presentar-te a la candidatura per a ser juntari?

Nosaltres ens vam presentar en una candidatura col·lectiva amb l'objectiu de canviar i posar en agenda coses que feia temps que reclamàvem i no es feien. Crèiem que s'estava fent bona feina per part dels representants d'estudiants i altres sectors de la facultat però calia donar una empenta i una legitimació d'aquestes demandes. Per això vam impulsar la candidatura. No amb intenció de restar sinó de sumar i així ho hem fet.

2. Com és el procés per presentar-te?

La nostra intenció era demanar coses que feia molt temps que necessitàvem. De fet, la nostra candidatura va néixer de la frustració de portar 2 anys a la Facultat i que no es portessin a terme aquestes demandes. Va néixer d'una enrabiada en aquest sentit. Uns quants estudiants estàvem parlant al bar i vam decidir impulsar aquest projecte que malgrat ser 5 persones candidates hi havia

molta més gent al darrere. L'experiència final que ens ha quedat és que aquesta candidatura va néixer al bar, però va arribar a la Junta de la Facultat.

3. Què heu fet aquest any de mandat?

Per culpa de l'atac informàtic aquesta legislatura ha sigut la més curta que ha tingut la junta de la facultat. Hem de dir que durant aquest temps hem fet juntes, comissions i sobretot hem fet reunions en petit comitè. Això ens ha permès treballar amb el Deganat en propostes que feia molt temps que portàvem demanant i que també hem aconseguit.

4. Quines coses milloraríeu que no us ha donat temps de fer?

En una legislatura de menys de sis mesos hem pogut fer poques coses. El que ens ha sabut més greu ha sigut no poder obrir la Facultat als estudiants de la manera com nosaltres proposàvem. Nosaltres volíem crear una Facultat més oberta on els estudiants poguessin participar no només a través de la Junta de la Facultat sinó que es poguessin expressar en més àmbits. Creiem que falten molts canals de comunicació entre la Facultat i l'alumnat. És una cosa que requereix molt de temps.

5. Creus que formar part de la Junta de la Facultat és una bona forma de representació de l'alumnat?

Sí, l'és. El problema, com he dit abans, és que no ha de ser la única. És molt necessària la Junta de la Facultat i sobretot que hi hagi alumnes compromesos i amb ganes de treballar per aquesta. Però no ha de ser la única manera perquè no tothom pot ser-hi present. Tant per aspectes purament legals (només poden haver-hi 15 persones escollides) com pel fet que no tothom pot presentar-se per les condicions de vida que té. Per exemple, una persona que ha de treballar i estudiar no té temps per a poder-se presentar en aquestes eleccions. Nosaltres demanem a la Facultat que generi més espais on els estudiants es puguin expressar, però evidentment la Junta de la Facultat és un òrgan necessari en aquest sentit.

6. Quin és el funcionament de la junta? Com exerciu la funció de representants dels estudiants

Les juntes són una conversa entre els estudiants i el deganat. Hi ha temes on el professorat intervé molt, i ho valorem molt. Nosaltres hem aconseguit que es puguin parlar les coses abans. Per exemple, a la primera reunió vam haver de parlar les coses allà, ja que no hi havia hagut una reunió prèvia. Valoro molt positivament que el Deganat ha intentat arribar a aquests consensos abans d'arribar a la Junta per ferles molt més àgils i perquè els alumnes no quedem com els dolents de la pel·lícula. En aquest sentit, agraïm que se'ns escoltin les propostes i és una cosa que animem a continuar fent en la pròxima legislatura: que el Deganat escolti als juntaires (i alumnes).

7. Què penses sobre els delegats i la funció que exerceixen? Teniu contacte amb ells?

Bé jo soc delegat i una de les preocupacions que teníem amb la nostra candidatura és la falta d'importància que té aquest càrrec a la Facultat. Altres facultats tenen els delegats com la punta de llança en la comunicació entre els estudiants i la Facultat. És la funció que se li ha de donar i pensem que aquests tenen el contacte amb totes les classes. Hi ha el perill que a les Juntes només es presentin candidats d'un sector polític, només un grau... i la figura del delegat és una manera diferent de representació. Al final, a la Junta només són 15 persones i tot i ser una de les Facultats més petites de la UAB, tenim més de 1000 estudiants i, per tant, és una representació baixa. En conseqüència, els delegats són una representació plural obligada ja que han de ser de graus, edats diferents i segurament seran de posicionaments polítics molt diferents. A més tenen molta més facilitat per acostar-se al món individual de cada estudiant (és molt més fàcil que coneguim la vida i

històries de cada alumne). Per tant, s'ha d'escoltar molt. Hem promulgat bastantes vegades la necessitat de donar-li el valor que es mereixen. Sempre posem d'exemple la pandèmia i la gestió nefasta que va fer la UAB dels exàmens, els delegats vam estar com a capdavanters d'aquesta tasca. Això és l'objectiu de "Guanyem la Facultat" donar-li aquesta importància necessària. Ara es farà una reforma del Reglament de la Facultat i creiem que és indispensable que es compti amb ells per reconstruir la facultat, mantenir-la viva i no deixar-la morir com està passant ara en l'àmbit estudiantil i associatiu.

8. La facultat és la única que no té consell d'estudiants, que és un òrgan representatiu dels estudiants que agrupa juntaris i delegats. Per què consideres que la facultat no en té? Creus que seria útil per incrementar la representació estudiantil a la facultat?

És important dir que n'havia tingut i es va deixar de tenir perquè es va considerar que en aquell moment no era necessari i a més a més s'ha intentat substituir pel que ha sigut l'Assemblea d'Estudiants. L'Assemblea d'Estudiants és un òrgan molt important per a que funcioni, és l'altra candidatura de les eleccions. Jo i tota gent de la meua candidatura no li hem restat mai la importància. És rellevant que tinguin espai altres maneres d'arribar a les propostes i demandes dins de la facultat i sobretot que sigui un espai institucionalitzat. El problema nostre sovint això és que si bé que compartim moltes de les idees de l'assemblea, creiem que el fet de ser una sola institució que a més no és institucional, és una agrupació d'estudiants, no legitima prou les decisions o propostes que porten a terme. És a dir en el moment que només hi ha un grup d'estudiants que a més no està institucionalitzat, és molt fàcil justificar aquestes propostes des d'un sector molt concret i, per tant, tombar-les per falta de legitimitat. En canvi, un consell d'estudiants entenc que ve de tots els grups acadèmics (delegats, juntaires i pots incloure fórmules diverses depèn de com sigui la facultat). Les eleccions on ens vam presentar nosaltres vam batre rècords de participació en la nostra Facultat pel que el fet que hi hagués dues candidatures va permetre als estudiants poder-se expressar i tenir un incentiu per anar a votar.

9. Per acabar, tens algun missatge cap als estudiants, professors, la facultat...? I en concret, cap als futurs juntaris?

Guanyem la facultat no es presentarà a les pròximes eleccions, ja que creiem que hem assolit un punt molt important de les propostes. Hem d'animar a tots els estudiants que es vulguin presentar. No hem de protagonitzar els mateixos estudiants sempre els espais de decisió i per aquest motiu fem un pas enrere per donar veu a altres alumnes. L'any passat va haver-hi tres candidatures individuals que no van sortir perquè no van tenir suficients vots. Nosaltres donem suport tant a les candidatures individuals com a l'Assemblea perquè siguin unes eleccions realment plurals amb l'objectiu de tenir la màxima pluralitat d'opinions. Els estudiants poques vegades remem uns contra els altres i el que ens cal és pluralitat i aquesta legitimitat que ens falta. Nosaltres hem aconseguit compromisos fermes per part del Deganat gràcies a aquesta pluralitat com: la defensa millorada del català a les aules, posar a la taula quin ha de ser el rol que ha de tenir festivitats com Sant Jordi a la nostra Facultat, la pressió pels canvis d'horaris, hem sigut punta de llança en la revisió i millora dels protocols presentats pel Deganat en matèria feminista, hem sigut capdavanters i hem aconseguit compromisos per part del Deganat en la sessió d'espais d'alumnats així com també en la millora de materials com endolls i cadires més còmodes. Totes aquestes millores s'han vist visibles, a més hem iniciat un intent de millorar les enquestes docents, que la comunicació bidireccional entre deganat i delegats sigui molt més fàcil perquè els delegats puguin utilitzar la facultat. Amb el temps que ens queda vetllarem perquè aquests acords es continuïn complint. Amb tot això volem dir que ser membre de la facultat no és anar a una reunió i ja. L'objectiu és assolir un seguit de propostes. Animem a tothom a presentar-se i dir la seva!

Entrevista a la Xènia Lòpez

1. Primer de tot, com vas decidir presentar-te a la candidatura per ser juntària?

Em vaig decidir presentar com a juntària ja que des de l'Assemblea de la Facultat es va decidir presentar una candidatura conjunta i vaig pensar que podia ser l'oportunitat perfecte per poder inserir en els òrgans institucionals de la facultat i intentar canviar les coses des de dins.

2. Com és el procés per presentar-te?

Primer de tot hi ha un termini per inscriure't i s'omple aquesta inscripció amb les teves dades i després la facultat et va informant sobre els terminis, campanya, votació...

3. Què heu fet aquest any de mandat?

Ha sigut un any molt curt a causa de l'atac informàtic que va patir la UAB: es van endarrerir les eleccions a la Junta de la Facultat. Tanmateix, hem aprovat el protocol de violència de gènere i agressions sexistes dins de la facultat i també canvis d'assignatures i models de guies docents.

4. Quines coses milloraríeu que no us ha donat temps de fer?

Des de l'APS portem bastant temps duent a terme una sèrie de demandes com l'augment d'endolls a la classe, la millora en l'accessibilitat per a persones amb mobilitat reduïda (i a la Biblioteca de Ciències Socials també), un augment de microones a l'Espai de Grau...Tota mena de requisits bàsics que són imprescindibles que actualment a la facultat manquen.

5. Creus que formar part de la Junta de la Facultat és una bona forma de representació de l'alumnat?

Sí ja que per exemple en el meu cas soc la representant de (que formo part de la candidatura de l'Assemblea de la Facultat) segurament soc la persona que es presenta però darrere meu hi ha molts alumnes de la facultat que s'han organitzat amb l'assemblea i som gent de diferents graus que donem la nostra opinió per aconseguir les demandes que trobem necessàries. Considero que som una bona representació de l'alumnat però a la vegada crec que els estudiants no estan ben representats dins de la Junta. I crec que des del deganat no se'ns pinta així.

6. Quin és el funcionament de la junta? Com exerciu la funció de representants dels estudiants?

Principalment són unes reunions que es fan un cop cada dos o tres mesos i dins d'aquesta ens organitzem en comissions. Les estudiants formem part del sector C de la junta i després formem part de les diferents comissions que hi ha: depenent de la mida de la comissió hi ha un percentatge d'alumnes. Jo personalment estic en la comissió d'economia i serveis. La funció que exercim els estudiants dins de la junta és poder donar la nostra opinió com a estudiants i poder parlar amb deganat respecte a les modificacions que fan a la facultat.

Igualment tenim un problema i és que tenim una representació molt baixa dins de la junta i, per tant, no podem dur a terme el que nosaltres proposem. Moltes vegades ens trobem amb un professorat i equip docent que rebutja les nostres propostes.

7. Què penses sobre els delegats i la funció que exerceixen? Teniu contacte amb ells?

Considero que la seva funció és establir una via de comunicació entre l'equip docent i l'alumnat i és a un nivell molt més individual que no pas al nivell de juntaris. Aquest últim es dedica més a establir

unes demandes per la facultat a un nivell més general i no tant enfocar-se en un cas concret. No hem tingut contacte amb ells ja que no ha sigut necessari.

8. La facultat és la única que no té consell d'estudiants, que és un òrgan representatiu dels estudiants que agrupa juntaris i delegats. Per què consideres que la facultat no en té? Creus que seria útil per incrementar la representació estudiantil a la facultat?

Considero que la facultat és molt petita i veient el poc poder que tenim les estudiants dins de la Junta de la Facultat la creació d'aquest consell només portaria a crear un altre òrgan on els professors estarien sobre representats. Al final les estudiants estariem destinant un esforç sobre un òrgan el qual no se'ns escoltaria.

Aquest òrgan seria útil si realment les estudiants estiguéssim representades dins d'ell. Com que crec que no seria així, no li veig el sentit.

9. Per acabar, tens algun missatge cap als estudiants, professors, la facultat...? I en concret, cap als futurs juntaris?

És molt important votar en aquestes eleccions ja que la Junta de la Facultat és l'únic mecanisme institucional per on les estudiants podem fer arribar les nostres demandes i objectius. Malgrat la poca importància que se'ns dona des d'aquest òrgan, nosaltres sempre intentem fer el màxim per a complir els nostres propòsits. Us animo a tots a votar a les eleccions i inserir dins de la facultat!

El període de presentació de candidatures a la Junta tanca demà, divendres 21 d'octubre, i a hores d'ara només s'ha presentat una candidatura. Com cada any, animem a l'alumnat a presentar candidatures a la Junta de Facultat, que és el canal institucional i legítim de participació tant docent com administrativa i estudiantil. A més, recordem que encara falten delegats i delegades en molts cursos i que només cal que hi hagi alumnes amb ganes de ser-ho. I des de comunicació aprofitem per recordar que l'espai La Veu de... és exclusivament per l'expressió del col·lectiu d'alumnes de la facultat, i ens costa molt d'omplir-lo. D'espais i canals en sobren, fem-los servir!

Martí Ribalta

Estudiant en pràctiques del Deganat

La veu de...

Per a la secció de "La veu de" d'aquest octubre, tenim la col·laboració de Katherine Andrino Valencia, estudiant de sisè del doble grau en Ciència Política i Gestió Pública i el Grau en Dret (i actualment en pràctiques a la Unitat de Dinamització). Ella ens parla sobre el racisme immobiliari que hi ha a Espanya i a les conseqüències que pot portar

Racismo inmobiliario en España. ¿Realidad o suposición?

¿Alguna vez habéis leído la expresión: “Abstenerse extranjeros” en un portal inmobiliario? Pues bien, este fenómeno discriminatorio se ha normalizado a la hora de alquilar un inmueble en España.

La cuestión de la vivienda inmigrante se ha convertido en una preocupación generalizada, pues plantea cuestiones sobre la desigualdad social, laboral y económica, así como la justicia social. A pesar de que el derecho a una vivienda está proclamado en la Constitución española (artículo 47), no es una realidad exigible. El derecho a una vivienda digna se ve debilitado por unos precios que se alejan del poder adquisitivo de gran parte de la sociedad y, además, ha supuesto un grado de exclusión para personas migrantes basado en imaginarios racistas y xenófobos.

Aunque se trate de un problema generalizado el acceso a la vivienda digna es, actualmente, al margen de los problemas laborales, la principal preocupación del colectivo inmigrante. Son varios los factores que dificultan el acceso a la vivienda para las personas migrantes, tales como:

- desconocimiento del entorno en el que se encuentran;
- empleos precarios con contratos inestables y sueldos bajos;
- impedimentos por parte de la Administración Pública;
- discriminación directa e indirecta en el mercado inmobiliario.

Estos aspectos conllevan que estas personas tiendan a subarrendar pisos o habitaciones, realicen ocupaciones en pisos vacíos y habiten infraviviendas de alquiler o sufran abusos (trato peyorativo de las inmobiliarias o propietarios, estafas, etc). Ejemplos que ilustran este tipo de abusos son: petición de un exceso de documentación, petición de más contratos indefinidos, más avales, más garantías, más documentación, etc. Las personas inmigrantes son engañadas y se les dice que el inmueble ya está ocupado, o se les introduce cláusulas abusivas en los contratos.

Ante esta situación ha habido un incremento de la demanda de alquiler de habitación por la población inmigrante, sobre todo en barrios obreros y áreas urbanas de transición. El hecho de que estas habitaciones suelen encontrarse en pisos ubicados en la periferia y alejados de urbanizaciones centrales dificulta la relación con el resto de la población y propicia aún más la segregación.

La mercantilización inmobiliaria y la formación de un submercado del alquiler permitieron a muchos propietarios o inquilinos de viviendas arrendar o subarrendar a personas inmigrantes a precios superiores al del mercado. Por tanto, no es extraño que muchas personas inmigrantes recientes vivan con un mayor índice de hacinamiento, pues su situación administrativa, entre otros factores, les impide acceder al mercado inmobiliario como a cualquier otra persona española.

En muchas ocasiones, personas inmigrantes se han enfrentado a tratos peyorativos por parte de estas agencias o de particulares, actores que, más que facilitar su establecimiento en un país desconocido para muchos de ellos, interponen trabas y empeoran aún más la situación. La argumentación principal defendida por el mercado inmobiliario y los propietarios para mostrarse reticentes y desconfiados a alquilar (o vender) a personas migrantes es su situación de irregularidad administrativa, el temor a un mal uso y deterioro de la vivienda, el desarrollo problemas de convivencia con los vecinos, o que se desvalorice el inmueble si la zona es catalogada socialmente como “área de inmigrantes”. Estas alegaciones son meras justificaciones discriminatorias basadas en estereotipos y especulaciones hacia el colectivo inmigrante.

Por tanto, este fenómeno discriminatorio se ha normalizado por parte de los agentes inmobiliarios, propietarios y la administración Pública. Los elementos socioeconómicos, así como la estigmatización racial y cultural son un cúmulo de desventajas para los colectivos más vulnerables. A esto se ha de añadir que, actualmente, no existen los suficientes mecanismos que garanticen la protección a las personas extranjeras frente a la discriminación en el acceso a la vivienda que deriva a este colectivo a la desigualdad residencial, la infravivienda y el hacinamiento.

Katherine Andrino Valencia

Alumna del doble Grau en Ciència Política i Gestió Pública i Dret

Espai de ressenyes

Comencem una nova secció de ressenyes: convidem al PDI a donar a conèixer publicacions que es derivin de la seva recerca

Anuari de l'IET

L'Anuari IET de Treball i Relacions Laborals és una publicació en línia editada per l'Institut d'Estudis del Treball (IET) de la UAB. Pretén apropar els principals debats i resultats de recerca actuals al voltant del treball i de les relacions laborals tant al públic expert com als agents socials, institucions i persones interessades en aquestes qüestions. En aquest sentit, l'*Anuari IET* neix amb un doble objectiu. Per un costat, proporcionar d'elements d'anàlisi i de reflexió sobre els principals aspectes de l'evolució del mercat de treball, les condicions de treball, les polítiques d'ocupació, les relacions laborals i, en definitiva, les desigualtats, processos i actors que envolten el món del treball, en perspectiva multidisciplinària i sovint comparada. Per l'altre, posar a disposició de tothom coneixement expert que normalment roman dins l'àmbit acadèmic especialitzat.

En la seva elaboració hi participen tant investigadores i investigadors de l'IET com especialistes externs d'àmbit català, estatal o internacional. Una col·laboració que cal agrair atès que es tracta d'una publicació rigorosa i respectuosa dels estàndards de les publicacions de la UAB, però també modesta que, avui per avui, no es planteja entrar en el món de les publicacions d'impacte usuals en el món acadèmic. És una col·laboració que fa possible la voluntat de difusió i transferència de coneixement que identifica no sols l'*Anuari IET*, sinó a totes les persones que any rere any contribueixen a la seva viabilitat.

D'ençà el primer *Anuari IET* publicat l'any 2013 fins ara se n'han editat 8 volums. Bona part del seu contingut gira al voltant de la temàtica de la Jornada que cada any organitza l'IET, on es presenten i es discuteixen algunes de les qüestions que han protagonitzat l'interès acadèmic i social durant l'any de referència. Com no podria ser d'una altra manera, l'impacte de les dues grans crisis, la financera de 2007, convertida en Gran Recessió, i la més propera derivada de la pandèmia generada per la Covid-19, han centrat l'atenció de l'anuari durant aquests gairebé deu anys. Precarització de l'ocupació, digitalització, teletreball, regulació, temps de treball, impacte de gènere, accés i transicions a l'ocupació, treball de cura, són algunes de les paraules clau presents a l'anuari que distingeixen aquest període.

Els dos primers volums, *2012: Les reformes i l'ocupació* i *Un nou model de relacions laborals per a Europa?*, donen compte dels impactes de la reforma laboral de 2012 que va significar un pas més en l'erosió de les condicions de treball i l'afebliment de la negociació col·lectiva a Espanya, en el context de revisió de l'acció col·lectiva en el terreny laboral, a nivell europeu. Però la Gran Recessió va significar, al mateix temps, el marc en què s'observen canvis en el treball i l'ocupació fruit de les polítiques d'austeritat que afecten de forma distinta a diferents col·lectius. El volum següent, *l'Ocupació emergent*, es fa ressò d'aquesta diversitat posant l'accent, entre d'altres, en les trajectòries laborals dels i les joves, en un col·lectiu poc visible en termes d'ocupació, les persones treballadores en edat propera a la jubilació, així com en l'impacte de la crisi en el model de "doble sustentador", en el sud d'Europa. L'any 2017 va ser l'any de fer balanç de les mutacions laborals i socials provocades per la crisi, sota el lema *Desigualtats en el mercat de treball després de la Gran Recessió*. L'emancipació del jovent, les formes de segmentació del mercat laboral, la distribució de la renda, la bretxa salarial de gènere o els treballadors i treballadores pobres, exemplifiquen tals mutacions, mentre que l'anàlisi de les principals mesures i polítiques d'ocupació endegades permet valorar-ne la seva idoneïtat. Mirant el *Present i el futur del treball*, es destaquen els reptes que es deriven de la digitalització del treball i de les empreses. El volum següent, *Transicions a l'ocupació*, es dedica gairebé en exclusiva als i les joves, abordant, des d'una perspectiva crítica, els principals instruments pensats per a facilitar l'accés a l'ocupació de les persones joves: beques, contractes d'aprenentatge, formació, en particular, formació professional. La Covid-19 ha significat un sotrac en la vida de les persones. El treball i l'ocupació no n'han estat exempts, amb un clar impacte de gènere, com mostràvem al volum *De la gran recessió a la pandèmia: l'esclat del teletreball* i el

reforçament de la divisió sexual del treball, en són dues de les evidències destacades. Finalment, el darrer anuari publicat fins ara, *Condicions de treball i ocupació: una mirada a les administracions públiques*, posa focus en un àmbit poc estudiat si es compara amb el sector privat; també el sector públic i, en particular, les administracions públiques, estan patint canvis rellevants pel que fa a la quantitat i qualitat de l'ocupació que ens ha semblat d'interès debatre.

En total, uns 90 articles que es poden consultar a través de la pàgina web de les [revistes de la UAB](#) o del [Dipòsit Digital de Documents](#) (DDD) de la nostra universitat.

De cara al futur, l'aposta és consolidar l'*Anuari IET*, mantenint el seu caràcter de publicació anual accessible i de qualitat, millorant-ne la seva edició i difusió i obrint la possibilitat de col·laboració d'especialistes en el l'àmbit del treball, de l'ocupació i de les relacions laborals, més enllà de llur participació a les Jornades de l'IET. Hi esteu convidades i convidats. Com també us convidem a gaudir de la seva lectura.

Pilar Carrasquer Oto

Directora de l'IET

Notícies

[El curs acadèmic 2022/2023 queda inaugurat a la FCPS!](#)

Una cinquantena de membres de la facultat, professorat, PAS i alumnat, ens hem trobat a la Sala d'actes de la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia en companyia del rector de la Universitat Autònoma de Barcelona, Javier Lafuente, la nostra degana, Olga Serradell, i el catedràtic de Ciència Política i professor emèrit de la UAB, Joan Botella.

El rector ha donat la paraula a la degana que ha tingut un record pels professors de Sociologia Fausto Miguélez, degà de la facultat els anys 2001-2005 i Joaquim Casal, vicedegà entre 2001 i 2005, que ens van deixar aquest estiu.

Després d'assenyalar la raó de ser de la nostra facultat, formar científics i científiques socials per construir societats més igualitàries i justes; la degana ha presentat el ponent, el Dr. Joan Botella que ha impartit la lliçó inaugural titulada: *Una altra institució en crisi?*

Aquesta institució són les fronteres! Amb una oratòria excel·lent el professor ha recalcat que la frontera és una invenció, una construcció social delimitada i acceptada. La frontera és una institució artificial que necessita ser fixada físicament per ser visible –ha afirmat Botella. I té una clara funció: la necessitat de delimitar l'autoritat i el poder entre dos territoris veïns.

Hem recorregut l'evolució de la definició de frontera al llarg del temps, des de l'època medieval fins als nostres dies; passant dels llimdars del feu als Estats-nació i a la globalització.

Desmitificant les fronteres naturals amb exemples clars, històrics i actuals, i amb el suport de *Google Earth*, hem vist com la delimitació de les fronteres crea realitat, la construeix. La conferència ha obert així un debat rellevant i actual sobre el paper de les fronteres en el nostre món globalitzat, el seu rol de filtre i control de persones, la seva crisi...

Però sobre si abordar la qüestió amb optimisme o obscurantisme, Botella ens diu que depèn de nosaltres quina visió s'imposi.

Després d'una bona estona d'aplaudiments, el rector Javier Lafuente ha donat el curs per inaugurat, i ha aprofitat per felicitar la nostra facultat per l'èxit rotund del doble Grau en Relacions Internacionals i Dret, perquè demostra que hi ha un gran interès en aquest àmbit d'estudi de les Ciències Socials.

Com ja és tradició, els assistents hem cantat plegats el *Gaudeamus Igitur* i hem brindat amb una copa de cava per aquest nou curs acadèmic 2022/2023!

Martí Ribalta

Alumne en Pràctiques del Deganat

[Obituari de Margaret Maruani](#)

Margaret Maruani sociòloga francesa d'origen tunisià va morir de càncer en un hospital de València, el passat 4 d'agost als 68 anys. Els seus estudis sobre la importància del gènere en el mercat de treball han aportat rigor i solidesa als estudis feministes. Al temps que les seves anàlisis sobre l'ocupació de les dones han marcat una fita en la sociologia del treball francesa i europea.

Margaret Maruani va dedicar la seva carrera com a investigadora i lluitadora feminista a aconseguir la convergència de totes dues tasques. Un objectiu gens fàcil que ella va nodrir amb el sentir, el saber i l'experiència de ser una dona migrant i feminista, sempre compromesa i rigorosa.

Característiques que va saber acompanyar amb un gran encant personal, tal com va fer evident en

les nombroses trobades i col·loquis internacionals que va liderar i en les múltiples activitats divulgatives en les quals va participar. I que va fer possible gràcies a la seva gran capacitat de treball i al seu afany per difondre i col·laborar amb els qui, des de les ciències socials, no es resignen davant la ceguesa de gènere. Ni obliden el mantenir una visió crítica davant el món que els envolta.

Els seus primers passos acadèmics, gens amables segons ella mateixa explicava^[1], es varen concretar en una tesi doctoral en Sociologia, el 1978 a l'IEP de París, sota la direcció de Jean-Daniel Reynaud, on va analitzar els problemes del feminisme en el sindicat. El 1983 va començar la seva carrera investigadora com a sociòloga del treball a París, en el CNRS. I el 1995, va crear el grup de recerca "Marché du travail et genre" (MAGE), junt amb d'altres col·legues com Chantal Rogerat i Helena Hirata. Aquest mateix any va col·laborar en l'organització del Col·loqui Internacional per a establir la participació francesa en la IV Conferència Mundial de la Dona de Nacions Unides a Pequín. Les aportacions del col·loqui francès es van publicar en *La place des Femmes*. Un volum de 744 pàgines que va suposar un gran revulsiu en l'àmbit dels estudis de les dones i de les ciències socials, no cegues a gènere.

El MAGE va impulsar, en un primer moment, la publicació dels *Cahiers du MAGE*, convertits, el 1999, en la revista *Travail, genre et sociétés* de la qual en va ser directora fins a 2015. Aquell any va coincidir amb la celebració dels 20 anys d'existència del grup, convertit des d'aleshores en una xarxa internacional de recerca. L'aniversari va motivar que Margaret Maruani liderés, de nou, un altre gran Col·loqui Internacional, en el qual van participar reconegudes científiques socials. El conjunt de les aportacions van ser publicades en l'obra col·lectiva *Je travaille, donc je suis. Perspectives Feministes*. El text recull, a manera de balanç, l'ideari fundador del MAGE, que ella sempre va compartir i es va esforçar per transmetre: posar de manifest la centralitat que el treball té per als estudis de gènere i, alhora, fer evident com el gènere resulta clau per a l'anàlisi del treball. Una doble problemàtica que ha quedat travessada per una paradoxa, pel que sembla, inevitable, segons ella mateixa va observar. Ja que si bé resulta innegable l'augment de la legitimitat dels estudis de gènere en el món acadèmic i en les polítiques a favor de les dones. Aquesta fita no ha aconseguit evitar que tals estudis i les esmentades polítiques continuïn encara sent qüestionats, avui en dia. Ni ha aconseguit, i aquesta era potser la seva major preocupació, que les anàlisis del treball i l'ocupació siguin rellevants per als estudis de gènere. Probablement, perquè, tal com ella mateixa va assenyalar, la reflexió sobre el treball i l'ocupació ha passat a ser considerada una qüestió poc rellevant, obsoleta o desactualitzada.

La gran majoria dels seus textos han estat traduïts a Espanya, país que va triar per morir, qui sap si per a sentir-se més a prop del Mediterrani que la va veure néixer. En ells ens deixa un compendi de sabers i reflexions imprescindibles per les i els qui compartim els seus interessos. I hem seguit i admirat les anàlisis i propostes que ella va saber i poder dur a terme. El seu llegat, present en la seva abundant obra escrita, pal·lia, d'alguna manera, la tristesa dels qui la vàrem conèixer i apreciar.

[1] L'entrevista publicada el 2021 a *Travail, Genre et Société*: <https://www.cairn.info/revue-travail-genre-et-societes-2021-2-page-5.htm> és un excel·lent resum de la seva vida, el seu pensament i la seva obra.

Teresa Torns

Professora del Departament de Sociologia

Taller sobre l'Ètica de la recerca

El 16 de juny de 2022, la professora Ainhoa Flecha i el professor Enrico Mora van coordinar un taller sobre **l'Ètica de la recerca** per al professorat i als estudiants del Departament de Sociologia en el marc d'activitats formatives organitzats pel departament. Va ser una sessió summament informativa sobre els aspectes filosòfics i pràctics del procés de recerca. Els dos ponents van clarificar diverses qüestions que generen incerteses, particularment les que estan relacionades amb les complexitats de fer recerca amb poblacions vulnerables i de com navegar entre les aigües de les comissions ètiques, tant a nivell local com a nivell estatal i europeu. Aquest taller, així com el de *Wordpress* que va dirigir la Catalina Ramírez González el mes d'abril, va generar molt interès i assistència per part de professorat i estudiants del departament.

Avi Astor

Professor del departament de Sociologia

L'ètica de la cura en la recerca doctoral

En el disseny i realització d'una recerca científica cal incloure de forma transversal els principis ètics de la investigació. El nucli central d'aquests principis estan recollits i explicitats en els codis de bones pràctiques promoguts per diverses institucions acadèmiques tant a nivell internacional com locals. En el cas de la recerca científica que es realitza en el marc formatiu dels programes de doctorat de la nostra universitat, els aspectes ètics estan sistematitzats en el Codi de Bones Pràctiques de la UAB, Acord del Consell de Govern de la UAB del 30 de setembre de 2020. Inclou també signar un document de compromís, per part de la persona que inicia un doctorat, en el que es recullen els seus drets i obligacions ètiques. Finalment, en els casos que ho requereixi el tipus

específic de recerca que es realitza, disposem de la Comissió d'Ètica en Experimentació Animal i Humana de la UAB que és l'encarregada de fer-ne una avaluació ètica.

Sovint, quan parlem de l'ètica en la recerca, sigui doctoral o no, ens referim a qüestions com ara els consentiments informats i les seves diverses modalitats d'aplicació, com garantim la confidencialitat i anonimat de les dades, els drets de les persones que participen en les nostres recerques, com preservem les dades recopilades, etc. Per aquests aspectes i més, recomano un parell de textos que poden orientar les decisions a prendre: el text coordinat per Adolfo Estalella, al 2022, titulat *l'Ètica de la investigació para la ciencias sociales*, publicat per la Universidad Complutense de Madrid i el text de la Comissió d'Ètica en Experimentació Animal i Humana de la UAB presidida per José Luís Molina, titulat *El consetimiento informado en investigaciones sobre poblaciones vulnerables y/o culturalmente diversas*, ponència presentada al V Congrés de ANCEI, a València el 17-18 de maig del 2018.

Tanmateix, en aquesta nota m'agradaria posar l'accent sobre un aspecte que no forma habitualment part dels debats sobre les consideracions ètiques en la recerca. Quan parlem d'ètica en la recerca, correm el risc de fer-ne una lectura androcèntrica. En aquest sentit, penso que es fonamental aplicar a les consideracions ètiques en la recerca una perspectiva de gènere. Carol Gilligan, en els seus famosos estudis sobre la formació de la moral i de l'ètica, publicats al 1982 al llibre *In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development* introdueix una distinció analítica en el concepte d'ètica que permet identificar i eliminar-ne el seu biaix androcèntric. Gilligan planteja la necessitat de revisar aquest concepte, perquè no permetia entendre ni explicar la formació de l'ètica en les dones, atenent l'organització binària i sexista de la societat.

A partir dels diversos estudis que realitza, arriba a la conclusió, que resumeixo de forma molt breu, que hem de diferenciar entre l'ètica de la justícia i l'ètica de la cura, una distinció que permet entendre que el que habitualment s'ha considerat ètic, en realitat responia a un model masculí de l'ètica fonamentada en l'aplicació de principis universals. Gilligan considera que és igual de fonamental l'ètica regida per principis universals, com l'ètica regida per la cura, que implica atendre a la particularitat. Ambdues ètiques són claus per a entendre la vida humana psicossocial.

En aquest marc, plantejo la necessitat d'introduir una lectura de gènere en l'ètica de la recerca, que passa per introduir en els procediments i requisits ètics, els principis de la cura, en tots els aspectes de la recerca. Des de com ens plantejem les premisses epistemològiques, els aspectes reflexius, les preguntes d'investigació i la construcció de l'objecte d'estudi, fins a com dissenyem els treballs de camp i com els duem a terme, els procediments d'anàlisi i com transferim el coneixement que hem produït a la comunitat. Però també en les condicions de producció social i emocional de la recerca científica, en les relacions que establim amb les persones que formen part dels equips de recerca, amb les persones que donen suport tècnic, amb qui ens acompanyen...

I també a com s'articula amb les responsabilitats familiars, domèstiques i personals, tenint en compte el que passa en el "fora de camp" de la recerca, en el sentit que elabora Marisa Ruiz Trejo i Dau Dauder en el seu paper *Los talleres "epistemico-corporales" como herramientas reflexivas sobre la práctica etnográfica*, del 2018, o jo mateix al text *La percepción flotante situacional. Autnografía y emociones*, al 2019. Introduir l'ètica de la cura en la recerca requereix doncs, revisar de forma reflexiva, crítica, interseccional i de gènere tot el nostre procediment científic, per tal d'evitar caure en el fetixisme de l'acompliment burocràtic dels requisits ètics estandarditzats.

Enrico Mora

Professor del Departament de Sociologia

Tenim un nou integrant a la nostra facultat, però no és de la nostra espècie

La setmana passada va aparèixer un misteriós mussol de ceràmica a la banda de l'entrada lateral del passadís del Deganat.

No sabem si és un nou professor/a de la facultat o un estudiant preparant-se per als propers parcials, ja que la indumentària que porta és bastant comuna als dos: unes ulleres i un quadern que podria ser dels apunts d'alguna assignatura (o potser algun llibre d'alguns dels autors clàssics que estudiem). La popularitat dels nostres graus s'està incrementant i la multidisciplinarietat d'aquests està fent que inclús altres espècies animals els vulguin estudiar. Es pot convertir en el primer ocell a acabar un grau com els que tenim a la nostra facultat.

Igualment, tenim bastants incògnites: quin curs fa, de quina carrera o si fa un doble grau, si és un repetidor... Tot això sense descartar la possibilitat que sigui un nou professor/a. El que tenim clar és que el nostre rapinyaire (sociòleg/sociòloga, polític/polític o de relacions internacionals) ha vingut per quedar-se. Porta una bufanda i pot voler dir que ha vingut preparat per l'hivern i els exàmens semestrals del febrer!

S'ha començat a crear una llegenda urbana del perquè està encarat mirant cap a l'exterior de la facultat. Alguns diuen que és simplement una casualitat i no hi ha cap motiu. Hi ha d'altres, en canvi, que creuen que s'ha posat per espantar els ocells i que no es donin un cop contra el vidre.

La resposta al "mite" que s'ha creat la trobem amb la nostra companya a la consergeria, la Rosa. Ens ha explicat que el nostre amic/a estava al despatx d'un professor de la facultat des de feia bastants anys. Aquest professor ja estava una mica fart d'aquesta figura i el va deixar al passadís per a llançar. Un altre professor passava per allà i li va fer gràcia i va decidir donar-li una nova vida i una nova "feina": la de ser el vigilant de la nostra facultat.

Durant aquests dies s'ha parlat molt per les xarxes socials de la facultat (en concret, Twitter i Instagram) sobre quin era el nom del mussol i perquè estava al passadís del deganat. S'està parlant inclús que aquest company o companya, que encara no té nom, es podria convertir en la mascota de la facultat!

Si tens alguna proposta del possible nom que podria tenir aquest mussol, no dubtis a enviar-nos un missatge als comptes oficials de Twitter i Instagram de la Facultat! @politiquesuab

Martí Ribalta

Estudiant en pràctiques del Deganat

La nova exposició a la UAB, "Les llengües no moren, les maten"

Des de fa pocs dies, la UAB està acollint l'exposició "Les llengües no moren, les maten" a la Biblioteca d'Humanitats.

Aquesta exposició està feta per l'ONG "Linguapax Internacional" i "Palau Robert" i és una proposta relacionada amb tots els actes i activitats que està organitzant la UAB per la campanya institucional "No em toquis la llengua". El títol es va inspirar en el discurs de Yásnaya Aguilar Gil davant la Cambra de Representants de Mèxic. L'activista explica com la vida i la mort de les llengües (especialment les de les comunitats primitives mexicanes) té molt a veure amb el progrés de Mèxic com a nació, i com la desaparició de les llengües indígenes està molt lligada a l'expropiació de territoris.

La finalitat de l'exposició és donar valor i importància a la riquesa lingüística i cultural del món: posa de manifest la pèrdua de la diversitat lingüística. Una de les frases clau que apareix a l'inici del mural és que "de les més de 7000 llengües que hi ha al món, més de la meitat moriran o desapareixeran a finals del segle XXI" (UNESCO, 2019). Per tant, critica totes les relacions de poder desiguals que hi ha entre llengües que porten a la desaparició d'aquestes.

Segons Palau Robert l'exposició ens mostra "tots els beneficis que té el multilingüisme i el multiculturalisme per a les persones i per a les societats i quins són els instruments i les actuacions que els afavoreixen (educació multilingüe, tecnologies lingüístiques, generació de formes i pràctiques culturals noves i protecció i respecte als drets humans)". Convida a passar a l'acció per tal de protegir aquestes llengües amenaçades.

Una de les informacions més rellevants i concises que ens donen al mural va relacionada amb les característiques que ha de tenir una llengua per sobreviure: prestigi i legitimitat davant la pròpia i les altres comunitats, reconeixement legal i polítiques públiques que afavoreixin l'ús, recursos tecnològics per accedir al món digital, produir continguts culturals i artístics, ser presents a tots els àmbits públics: educació, justícia, món laboral, mitjans de comunicació, internet i finalment ha de ser usada i transmesa de generació en generació.

Aquesta exposició es pot veure al vestíbul de la Biblioteca d'humanitats i hi serà fins l'1 de desembre de 2022.

Martí Ribalta

Estudiant en pràctiques del Deganat

Escriu-nos!

Trobaràs totes les notícies a la [web de la Facultat](#) i a les xarxes socials [@politiquesUAB](#)

Si ens vols enviar informació perquè la puguem incloure en el butlletí, fer-ne difusió a les xarxes socials o fer-ne una notícia per la web:

Vicedeganat de Comunicació, Professionalització i TFG

comunicacio.fcps@uab.cat

Pots consultar tots els butlletins publicats al [DDD de la UAB](#)